

specierum consecratarum, ut sunt in facto esse; ergo ut est in actuali consecratione eorum; ergo ipsa actualis consecratio intrinsece et essentialiter pertinet ad hoc sacrificium, et non tantum, ut conditio præsupposita. Patet consequentia, quia hoc sacrificium non est significatio tantum, sed est actio significans, sicut sacramentum non est sola significatio, sed est res, vel actio, aut receptio sensibilis significans; unde, sicut ablutionis sensibilis vel alia similis actio est de essentia sacramenti, ita hic actio consecrandi est de essentia sacrificii. Dices, hoc argumento, ad summum probari, prolationem sensibilium verborum esse de essentia hujus sacrificii sensibilis. Respondeatur, hinc ulterius consequi, ipsammet transubstantiationem, quæ in materia hujus sacrificii fit, quatenus per verba formæ aliquo modo sensibilis est, includi intrinsece et essentialiter in mystica mactatione hujus sacrificii, quia hæc mactatio mystica non fit per nuda signa, sed vere ac realiter presentando, et offerendo res illas, quæ mystice separari dicuntur, ut constat ex fide, qua credimus, tam perfectum esse hoc sacrificium, ut in ipso corpus et sanguis Christi offerantur, non in signo tantum, sed vere ac realiter; ergo actio consecrandi, etiam ut per eam fiunt præsentes sub speciebus hujusmodi res, quæ Deo offeruntur, pertinet ad essentiam hujus sacrificii, tum ratione sui, tum ratione sui termini, ut actualiter terminat ipsam actionem.

43. Et confirmatur ac declaratur, quia hæc separatio mystica non ita fit, ut prius supponantur præsentes res, quæ separari dicuntur, et postea per aliquam actionem et significationem separari dicuntur, quia nec corpus, aut sanguis Christi adest in altari, antequam consecratio fiat, nec postquam ibi sunt, fit circa illa aliqua nova separatio mystica præter illam, quæ in ipsamet consecratione intrinsece imbibita est; sed, quia per consecrationem ipsam separatum fiunt ex vi verborum, inde postea separata manent, sed non fit postea nova separatio; igitur solum dicuntur separari mystice corpus et sanguis Christi in hoc sacrificio, quia separatum fiunt ex vi verborum; ergo in hac mystica separatione, non præsuppositive tantum, sed intrinsece et essentialiter includitur ipsa effectio corporis et sanguinis Christi sub speciebus cum tali modo, ut ex vi verborum ponatur solum corpus sub speciebus panis, et solus sanguis sub speciebus vini. Nec praeter hanc potest fingi

alia actio separativa, sed per hanc formalissime fit mystica ratione, prout fieri potest. Et confirmatur secundo, quia de ratione veri et realis sacrificii est, ut aliquid sacrum fiat circa materiam, et rem oblatam; sed hic non est alia actio, per quam fiat aliquid sacrum circa materiam et rem oblatam, præter actionem transubstantiativam, per quam et Christus, qui est res oblata, sub speciebus constituitur, et substantia panis excluditur, et ejus accidentia sanctificantur per conjunctionem ad Christum; ergo totum hoc est de essentia hujus sacrificii et mactationis mysticæ. Tandem declaratur exemplo; nam in sacrificio, v. gr., agni Paschalis, est considerare realem mactationem ipsius agni, et mactationem mysticam Christi in agno repræsentati, qui propterea dicitur agnus occisus ab origine mundi; non potest autem intelligi, quod illa mactatio mystica fuerit de essentia talis sacrificii, nisi quatenus fundata in reali mactatione talis agni; nam ea fundabatur significatio passionis Christi; et ideo necessarium etiam fuit, ut illam actionem, per quam interficiebat agnus, esset de essentia illius sacrificii, quia per illam, ut sic, fiebat aliquid sacrum circa rem oblatam, et significatio passionis Christi non fiebat, nisi per illam actionem, ut terminatam ad talem terminum; idem ergo est proportionaliter dicendum in nostro sacrificio, quod tam verum et reale sacrificium est, et multo perfectius.

44. Prima illatio ex prædictis.—*Habitudo, quam hoc sacrificium dicit ad corpus et sanguinem Christi, primario intenta est.* — Atque hinc infertur primo, illam habitudinem, quam dicit hoc sacrificium ad suum terminum ad quem, id est, ad corpus et sanguinem Christi sub speciebus, esse præcipuum ac maxime intentam et essentialiem in hoc sacrificio, et consequenter includere intrinsece hujusmodi terminum, ut actu terminantem hanc actionem, quod habet in ipsomet instanti consecrationis. Probatur, quia res hic præcipue oblata est Christus, qui non offeritur, nisi ut terminus hujus actionis, ut supra declaratum est; neque aliter hæc actio illum attingit, ut constat ex dictis supra de transubstantiatione; ergo hæc actio sub prædicta ratione est maxime essentialis huic sacrificio. Patet consequentia, nam in omni sacrificio, actio, quæ primario versatur circa rem oblatam, ut sic, est maxime essentialis unicuique sacrificio. Et confirmatur, quia Christus non est res oblata, prout existit in

propria specie, sed prout existit sacramentaliter sub speciebus; ergo et oblatio debet attingere aliquo modo Christum, ut est sub speciebus, quia oblatio dicit habitudinem ad rem oblatam, ut sic; sed talis oblatio non dicit habitudinem ad Christum præsuppositum sub speciebus, quia postquam ibi est, nihil ultra circa illum operatur; ergo, ut ponit illum sub speciebus.

45. *Habitudo ad panem et vinum, ut destruta in hoc sacrificio, essentialis secundario.* — *Accidentium panis et vini separatio, de essentia Eucharistici sacrificii.* — Secundo infero, habitudinem ad terminum a quo, id est, destructionem panis, esse suo etiam modo essentialiem huic sacrificio, eo nimis modo, quo habitudo ad terminum a quo solet esse essentialis in qualibet mutatione. Probatur, quia, ut saepe dixi, ad declarandum essentiam hujus sacrificii, non est considerandum, quid Deus facere potuerit, sed quid facere decreverit, aut instituerit, quia essentia præsentis sacrificii ex præsente institutione pendet; quamvis autem potuerit Deus, corpus et sanguinem hic efficere per aliam actionem, quæ non includeret habitudinem ad non esse panis, ut termini a quo, tamen de facto instituit, ut hæc actio fieret per admirabilem transmutationem panis et vini in corpus et sanguinem Christi; ergo de facto actio hæc sacrificandi essentialiter includit totam hanc transmutationem, primario quidem actionem positivam, quæ est ad terminum ad quem, secundario vero mutationem termini a quo, quæ est destructio panis. Neque hinc sequitur, panem et vinum esse res principaliter oblatas in hoc sacrificio; sed solum sequitur, esse materiam sacrificii; quo modo nemo negare potest esse de essentia hujus sacrificii, quatenus ex aliis materiis confici non potest. Ex quo etiam sequitur, id, quod fit circa hujusmodi materiam, qualis est separatio specierum sacramentalium, ad quam necessario sequitur desitio panis et vini, essentialiter pertinere ad essentiam hujus sacrificii. Patet consequentia, quia est aliquid sacrum, quod fit circa rem oblatam, quæ non est tantum caro et sanguis Christi per se ac nude sumpta, sed ut conjuncta speciebus sacramentalibus; ergo tota illa actio vel mutatio est de essentia hujus sacrificii. Denique tota est supernaturalis, et aptissima ut fiat in cultum Dei, et tota fit per modum unius; ergo tota instituta est per modum unius essentialis sacrificationis.

DISPUTATIO LXXVI.

DE COMPARATIONE HUJUS SACRIFICII AD ALIA SACRIFICIA ET SACRAMENTA.

Quamvis essentia hujus sacrificii satis videri possit explicata, tamen, ut ratio et perfectio ejus exactius cognoscatur, utile erit, eam cum aliis mysteriis conferre; prius ergo compara-

bimus illud ad sacrificium cruentum Christi, et reliqua, quæ illud præcesserunt, tam in distinctione, quam in perfectione; deinde fiet collatio cum sacramentis, præsertim cum ipsomet mysterio Eucharistiae, ut rationem sacramenti habet.

SECTIO I.

Quomodo distinguatur hoc sacrificium a sacrificio Christi et reliquis, quæ illud præcesserunt.

1. Sacrificium Christi appello, quod ab ipsomet Christo mortalem vitam degente, ut a sacerdote et offerente proximo, oblatum est. Quod duplex distingui potest, unum incruentum, oblatum in cœna, aliud cruentum, oblatum in cruce; cum utroque ergo comparari potest nostrum sacrificium, et inde obiter constabit, quomodo et illa duo sacrificia inter se, et hoc nostrum a reliquis distinguatur.

2. *Missæ sacrificium numero tantum et accidentalibus circumstantiis differt ab oblatione in ultima cœna nocte.* — *Differentiæ aliquæ accidentales inter sacrificium Missæ, et oblatum in ultima cœna.* — Prima. — Secunda. — Tertia. — Quarta. — Quinta. — Sexta. — Dico ergo primo: sacrificium Missæ non differt specie aut essentia a sacrificio incruento, quod Christus obtulit in cœna, distinguitur tamen numero, et quibusdam accidentalibus conditionibus. Prior pars recepta est ab omnibus, et necessario sequitur ex principiis fidei; nam hæc duo sacrificia convenienter essentialiter: primo in materia oblationis; secundo, in re principaliter oblatæ; tertio, in forma seu actione, per quam fit oblatione; quarto, in offrente principaliter; ergo essentialiter convenient. Consequentia est evidens; nam in his consistit essentia sacrificii; tria autem membra antecedentia per se nota sunt ex his, quæ hactenus diximus, et continentur in illo verbo Christi: *Hoc facite;* nam, ut sæpe diximus, ibi virtute continetur totus ritus essentialis sacrificii. Quartum autem membrum constabit amplius ex disputatione sequenti. Posterior autem pars probatur et declaratur primo, quia ex parte rei oblatæ intercedit quedam differentia; nam in cœna oblatus est Christus mortalis, nunc vero offertur immortalis et glorus; et ratio differentiæ est, quia ita offertur in sacramento, sicut est in propria specie, variato tantum modo locali vel sacramentali; sicut autem hæc differentia non causat in ipso Christo nisi accidentalem statum, ita etiam respectu sacrificii, accidentalis

est, quia, nec substantiam rei oblatæ, nec dignitatem, et valorem immutat. Secundo, differunt in proximo sacerdote offerente, nam tunc obtulit Christus per se ipsum; nunc autem per manus et os sacerdotis, quæ differentia nonnulla etiam est. Quod autem sit accidentalis, probatur facile, quia, si principale offerens est idem, quod per se, vel per ministrum operetur, non variat essentialiter actionem, neque secundum rationem vel valorem moralem, nam eleemosyna facta per se vel per ministrum, ejusdem rationis est; neque physicam speciem, præsertim, si proximum principium, seu instrumentum actionis, ejusdem rationis sit, ut in præsente contingit; nam, tam sacrificium, quod Christus per se obtulit, quam quod nunc per sacerdotes offert, voce humana, et supernaturali actione ab illa ut ab instrumento procedens, perfectum est, et perficitur. Tertio differunt in effectu morali, quia in nocte cœna sacrificium illud fuit meritiorum et satisfactorium, ut fuit a Christi persona; nunc autem, ut est ab eadem, nec meritiorum est, nec satisfactorium, quia jam illa persona non est in statu merendi et satisfaciendi; est tamen morale instrumentum ad applicandum effectum meriti vel satisfactionis in illo priori sacrificio inchoatæ et in sacrificio crucis consummatæ, ut inferius late dicetur; hæc vero differentia, quoad priorem partem, etiam est aperte accidentalis, cum tantum oriatur ex diverso statu principalis offerentis; imo in hoc servatur quædam proportio, nam etiam nunc proximum offerens per eam actionem meretur, et satisfacit ex opere operantis, si in debito statu sit. Quoad posteriorem vero fere est nulla, quia etiam sacrificium cœnae fuit propitiatorium, ut supra dixi, et efficax ad applicandam satisfactionem jam tunc inchoatam et in passione consummandam. Quarta differentia assignari solet, quia sacrificium cœnae significabat mortem Christi, tunc futuram, nunc autem significat præteritam. Quæ tamen differentia sano modo intelligenda est, nam, si ex parte ipsorum signorum orta esset, valde intrinseca videri posset; tamen revera solum oritur ex conditione seu statu rei significatæ. Quod ita declaro: nam significatio, quæ non in verbis, sed in rebus ponitur, non est (ut ita dicam), per modum compositionis, et ideo hujusmodi signa non significant, rem præteriisse vel futuram esse, sed simpliciter representant rem, ut imago crucifixi simpliciter representat Christum, nunc quidem crucifixum præ-

ficiunt convenit cum sacrificio crucis in re oblatæ, differt tamen in actione et ritu sacrificandi. Tota conclusio sumitur ex Concil. Trident., sess. 21, c. 2, dicente: *In divino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, et incruente immolatur, qui in ara crucis semel se ipsum cruento obtulit;* et infra: *Una enim eademque hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.* Et prior pars constat ex dictis, disput. præced., sect. 4, ubi ostendimus rem oblatam in hoc sacramento esse eundem Christum, qui se in cruce obtulit; et quantum in accidentibus, seu statu corporis Christi Domini sit aliqua diversitas, illa tamen ad rationem sacrificii nil refert, ut ex ibidem dictis et hic in præcedenti conclusione facile constat. Posteriorem partem declarat bene Algerus, lib. 4 de Euchar., cap. 16, quia haec ratione unum horum sacrificiorum, sacrificium est cruentum, et aliud incruentum; hæc enim diversitas sumpta est ex ritu sacrificandi, nam sacrificium crucis per realem passionem et mortem oblatum est, non quantum fuit actio prava interficiendum Christum, sed ut fuit passio voluntarie suscepta et oblatæ, ut in 1 tom. 3 part., circa quest. 22 D. Thom., late declaravi; nostrum vero sacrificium absque reali morte per realem consecrationem et præsentiam corporis et sanguinis Christi per modum mysticæ mactationis perficitur. Differunt ergo in ritu sacrificandi; unde fit, etiam differre in significatione mystica (quoniam in morali, quæ communis est omnibus sacrificiis, convenient); nam sacrificium crucis non fuit alterius sacrificii repræsentatio vel imago; sed potius fuit prototypum omnium supernaturalium sacrificiorum; nostrum autem sacrificium, et verum sacrificium est, et repræsentatio illius sacrificii. Præterea differunt aliquo modo in effectu. Nam sacrificium crucis operatum est nostram redemptionem, quoad sufficientiam, et aperuit januam regni, ut late docuit Paulus, in epist ad Hebr.; Missæ vero sacrificium applicat, quoad efficaciam, fructum illius sacrificii, ut docet Trident., sess. 22, c. 4, et infra latius dicimus. Ex his autem differentiis, secunda de significatione, et tertia de effectu, accidentales sunt, ut facile constabit applicando ea, que in prima conclusione diximus.

4. *Sacrificium Eucharisticum cum sacrificio crucis in re oblatæ convenit, in sacrificandi modo differt.* — Dico secundo: nostrum sacrificium convenit cum sacrificio crucis in re oblatæ, differt tamen in actione et ritu sacrificandi. Tota conclusio sumitur ex Concil. Trident., sess. 21, c. 2, dicente: *In divino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, et incruente immolatur, qui in ara crucis semel se ipsum cruento obtulit;* et infra: *Una enim eademque hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.* Et prior pars constat ex dictis, disput. præced., sect. 4, ubi ostendimus rem oblatam in hoc sacramento esse eundem Christum, qui se in cruce obtulit; et quantum in accidentibus, seu statu corporis Christi Domini sit aliqua diversitas, illa tamen ad rationem sacrificii nil refert, ut ex ibidem dictis et hic in præcedenti conclusione facile constat. Posteriorem partem declarat bene Algerus, lib. 4 de Euchar., cap. 16, quia haec ratione unum horum sacrificiorum, sacrificium est cruentum, et aliud incruentum; hæc enim diversitas sumpta est ex ritu sacrificandi, nam sacrificium crucis per realem passionem et mortem oblatum est, non quantum fuit actio prava interficiendum Christum, sed ut fuit passio voluntarie suscepta et oblatæ, ut in 1 tom. 3 part., circa quest. 22 D. Thom., late declaravi; nostrum vero sacrificium absque reali morte per realem consecrationem et præsentiam corporis et sanguinis Christi per modum mysticæ mactationis perficitur. Differunt ergo in ritu sacrificandi; unde fit, etiam differre in significatione mystica (quoniam in morali, quæ communis est omnibus sacrificiis, convenient); nam sacrificium crucis non fuit alterius sacrificii repræsentatio vel imago; sed potius fuit prototypum omnium supernaturalium sacrificiorum; nostrum autem sacrificium, et verum sacrificium est, et repræsentatio illius sacrificii. Præterea differunt aliquo modo in effectu. Nam sacrificium crucis operatum est nostram redemptionem, quoad sufficientiam, et aperuit januam regni, ut late docuit Paulus, in epist ad Hebr.; Missæ vero sacrificium applicat, quoad efficaciam, fructum illius sacrificii, ut docet Trident., sess. 22, c. 4, et infra latius dicimus. Ex his autem differentiis, secunda de significatione, et tertia de effectu, accidentales sunt, ut facile constabit applicando ea, que in prima conclusione diximus.

5. *Dubium. — Dubitandi ratio. — Ratio difficultatis in oppositum.* — Circa primam vero de ritu difficultas est, an sufficiens sit

ad essentialē et specificā differentiam inter hæc sacrificia constituendam; nam de differentia numerica nulla est dubitandi ratio, ut a fortiori patet ex dictis in p̄ecedente conclusione. Quidam ergo Catholici existimant, hanc etiam differentiam in ritu sacrificandi esse accidentalem; non enim audent concedere, hæc sacrificia esse specie et essentialiter diversa, quia Paulus in epistola ad Hebr. significat, in Ecclesia Christi non esse aliud sacrificium præter illud, quod Christus obtulit; hoc non est verum, si intelligatur de alio sacrificio, solo numero distincto: nam hoc modo, ut certum supponimus, esse nunc in Ecclesia plura sacrificia numero distincta, et inter se, et multo magis a sacrificio crucis; ergo oportet intelligi de sacrificio specie diverso; ergo illud sacrificium, quod in lege nova est, secundum essentiam et speciem non est aliud a sacrificio crucis; et hoc significare videtur Soto in 4, dist. 43, quæst. 2, art. 4, dum ait, nostrum sacrificium esse pro rōs idem cum sacrificio crucis. Et ratione confirmari potest hæc opinio, nam essentia sacrificii potissimum sumenda est ex re oblata, et ex motivo seu ratione, sub qua in divinum cultum offertur; sed in his non differunt hæc sacrificia; ergo illa diversitas in ritu est tantum materialis et accidentalis. Major declaratur imprimis exemplo, nam, si quis offerat agnum Deo in gratiarum actionem, quod offerat gladio interficiendo, aut alio modo sacrificando illum, accidentarium erit. Ratio autem est, quia sacrificium est actus religionis; et ideo ex objecto suo et motivo, sumere debet speciem et essentiam. In contrarium autem est, quia imprimis ex testimonio Pauli nihil ad rem p̄esentem colligi potest; nam, ut supra vidi mus, Paulus loquitur de sacrificio oblato ad redēptionem nostram perficiendam et consummandam; unde juxta mentem suam non tantum excludit aliud sacrificium specie, sed etiam numero diversum; alias non recte concluderet, non esse necessarium, aliud sacrificium cruentum, seu aliam mortem Christi; loquitur ergo de unitate etiam numerica talis sacrificii, juxta illud: *Introivit semel in sancta eterna redēptione inventa; non tamen excludit sacrificium, quod offertur ad applicandam redēptionem jam factam, sive hoc diversum sit numero, sive specie, a priori sacrificio; hoc enim nihil refert ad perfectiōnem et sufficientiam illius sacrificii, quam Paulus declarare intendit.* Deinde, neque ratio facta sufficere videtur ad specificam et essen-

tialē unitatem horum sacrificiorum; alias eodem argūto probaretur, etiam diversitatem in re oblata nihil conferre ad essentialē diversitatem sacrificii, quia sacrificium est actus virtutis, qui sumit speciem suam ex motivo operandi, et non ex re materiali, circa quam versatur; si quis det in eleemosynam, ad sublevandam necessitatem proximi, pecunias, panem aut vinum, actus eleemosynæ erit ejusdem speciei, quamvis res donatae in suo esse specie differant; sic ergo, si quis offerat sacrificium Deo in gratiarum actionem, sive offerat agnum, sive Christum, erit sacrificium ejusdem speciei. Ex quo ulterius fit consequens, nostrum sacrificium non differre specie a veteribus, si sub eodem motivo virtutis considerentur; et in universum sequitur, omnia sacrificia esse ejusdem speciei, si in eis offerendis servetur idem motivum divini cultus, et ad summum, posse distinguī secundum rationes formales ex illis motivis supra positis, scilicet, quod vel solum in recognitionem divinæ excellentiæ, vel in gratiarum actionem pro beneficiis susceptis, vel ad impetrandum nova, vel in expiationem et satisfactionem pro peccato fiant. Quæ diversitas per se magis pertinet ad interiores actus, quam ad externum sacrificium visible, quod potest idem manens omnes illas appellations recipere per denominationem a diversis actibus internis. Hæc autem omnia sunt valde absurdā, et p̄tē communem modum sentiendi, et loquendi de sacrificio. Quis enim dicat, nostrum sacrificium esse ejusdem speciei cum veteribus? sacerdotium namque plus quam generē differt; ergo et sacrificium.

6. *Dubii enodatio.* — *Sacrificium Eucharisticum, et vetera, essentialiter differunt.* — Distinctione igitur utendum videtur; potest enim sacrificium considerari, vel p̄cise sub ratione actus virtutis, vel sub ratione externi et sensibili signi in Dei cultum ordinati. Priori modo procedit ratio facta, et recte concludit, si motivum offerendi idem sit, in ratione virtutis sacrificium etiam esse idem, quia hæc ratio magis consistit in interiori actu, quam in exteriori; actus autem interior sumit suam speciem ex motivo operandi, propter quod etiam verum est posse sacrificium externum esse idem, et in ratione virtutis posse diversas denominations accipere per ordinem ad diversa motiva virtutis, ut in superioribus etiam tactum est, et in sequente sectione amplius declarabitur. At vero, loquendo de sacrificio sub ratione sensibili

signi, prout de eo frequentius loquimur, sic dicendum est, essentiam sacrificii multum pendere ex re sensibili, quæ ad offerendum assamitur, et ad significandum imponitur, et consequenter ex ritu etiam sacrificandi, et hoc convincit argumentum factum. Nam sacrificium propitiatorium legis novæ et veteris, essentialiter diversa sunt, et idem est de holocausto, quamvis in motivo virtutis non necessario differant. Item, hoc constare potest ex communi ratione sensibilium signorum et rerum artificialium, quæ simpliciter ex parte materiæ differre censemur, et hoc modo loqua latīna et græca censemur simpliciter diversæ, et sacramentis ipsis, quorum essentiā consideramus ex materia et forma, quibus constat. Hac igitur posteriori consideratione dici potest, differentiam illam in ritu sacrificandi esse essentialē inter sacrificium Christi cruentum et incruentum. Quod patet, quia ille ritus est essentialis, et est omnino diversus; neque enim satis est, quod res oblata sit eadem, quia sacrificium non consistit essentialiter in re ipsa permanente, sed in actione circa illam; unde, si actiones sint omnino diversæ rationis, quamvis circa eamdem rem materialiter versentur, erunt sacrificia diversa; sicut in lege veteri, erat sacrificium agni paschalis, et sacrificium agni, quod iudee sacrificium dicebatur, que erant essentialiter diversa ex diverso ritu, quamvis res oblata esset ejusdem rationis; multo autem major est diversitas in p̄esente, inter ritum sacrificandi per realem Christi mortem, vel per consecrationem. Quod autem ita simpliciter loquendum sit, probatur ex dictis, quia sacrificium ut sic magis sumitur pro ritu externo et sensibili, sicut sacramenta. Item, quia sacrificium nostrum unum est propter unum ritum externum, etiamsi propitiatorium, vel laudis, aut holocaustum esse possit, ex diversis motivis. Præterea, quia sacerdotium est diversum, juxta diversum sacrificandi ritum, etiamsi sub eadem ratione seu motivo sacrificium offerre possit; et ita distinguimus sacerdotem secundum ordinem Melchisedech vel Aaron; ergo similiter sacrificia p̄cipue dicenda sunt differre ex ritu externo. Quod maxime verum est; quando cum ritus diversitate aliqua etiam differentia in significacione conjungitur, ut in p̄esenti contingit, ut satis jam explicatum est. Atque ex his manet etiam sufficienter expositum, quid intersit inter hoc nostrum sacrificium et omnia antiqua; simpliciter enim dicendum est, essentialiter differre; nam, et in re oblata, et in modo seu ritu offerendi, et in persona principaliter offerente, infinite inter se distant; et præterea in significacione; nam illa Christum et passionem ejus futuram, hoc vero Christum realiter p̄esentem, passionem vero ejus p̄teritam repräsentat. Atque hinc oriuntur aliae differentiae in valore et efficacia, de quibus in sequentibus dicturi sumus.

SECTIO II.

In quo perfectionis gradu sit Missæ sacrificium cum aliis comparatum.

1. *Missæ sacrificium maximæ est dignitatis.* — *In ritu.* — *In significacione.* — *Habet Eucharisticum sacrificium eminenter omnium aliorum perfectiones.* — *Est enim holocaustum.* — *Sacrificium laudis et gratiarum actionis.* — *Propitiatorium.* — *Impetratorium.* — Duobus modis possumus perfectionem sacrificii Missæ declarare. Primo absolute, in illo considerando omnia, quæ ad dignitatem ejus spectant. Secundo modo, illud cum aliis conferendo; utrumque ergo breviter p̄estabimus. Circa priorem ergo partem est rursus considerandum, in sacrificio reperiri, ut paulo antea dicebamus, et exteriorem ritum sensibilem, et significacionem, et honestatem virtutis. Dicendum est ergo, in his omnibus habere sacrificium Missæ maximam quamdam excellentiam et dignitatem; nam primo, quod ad ritum attinet, res oblata est infinitæ dignitatis; modus autem offerendi in se, et quoad substantiam suam (ut sic dicam), est maxime supernaturalis et divinus; quoad sensibilem vero actionem est simplicissimus, mundissimus et facillimus; nihil ergo amplius in ritu sacrificandi ad perfectionem ejus desiderari potest. Secundo, quod pertinet ad significacionem, est etiam in hoc sacrificio suprema quæ esse potest, tam in rebus significatis, quam in modo significandi. Est enim expressa quadam, et viva imago passionis Christi, et consequenter incarnationis, et aliorum Christi mysteriorum; quibus nihil altius et excellētius operatus est Deus. Et (quod mirabilius est) hæc ipsam significatio fit media alia actione divina pro rōs ac supernaturali, per quam eadem res, quæ uno modo significatur, alio modo fit realiter p̄esens, et sub eisdem signis sensibilibus contenta. Unde etiam fit, ut divina virtus et sapientia in hujusmodi sacrifice p̄fectissime manifestetur. Ac denique in ordine etiam ad offerentem hoc